

Ο Γ. ΚΟΝΔΥΛΗΣ ΕΙΣ Μ. ΑΣΙΑΝ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΝ

ΕΝΩ ΟΙ ΚΙΡΚΑΣΙΟΙ ΤΗΣ ΒΙΘΥΝΙΑΣ ΜΕ ΕΠΙ ΚΕΦΑΛΗΣ ΤΟΝ ΑΝΖΑΒΟΥΡ ΝΙΚΟΥΝ ΤΟΥΣ ΚΕΜΑΛΙΚΟΥΣ.—Η ΕΝΑΡΞΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΑΣΕΩΣ.—Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ.—ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΝΟΡΜΟΝ ΚΑΙ ΕΚΕΙΘΕΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗΝ.—Η ΚΑΤΑΛΗΨΙΣ ΤΗΣ ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ.—ΕΝΩ ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΟΥΝ ΚΑΙ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΑΠΟ ΤΟΥ «ΑΒΕΡΩΦ»

Ο ΚΟΝΔΥΛΗΣ ΡΙΠΤΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΑΝ ΔΙΑ ΝΑ ΕΠΙΤΕΘΗ !

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ποὺ ἔφθασεν ὁ Ἰωάννου εἰς τὴν Μαγνησίαν καὶ ἀνέλαθε τὴν διοίκησιν τῶν εἰς τὸν τομέα ἐκείνον Ἑλληνικῶν στρατευμάτων μέχρι τῆς ἡμέρας ποὺ διετάχθη ἡ προέλασις, ἐπέρασαν ἀρκετοὶ μῆνες. Περί τοὺς 6. Ἀπερίγραπτος εἶνε ἡ ἀγωνία, ἡ ὁποία ἐπαράδερνε τὰς γενναίας ψυχὰς τῶν δύο ἐκείνων ἡρώων κατὰ τὸ μακρὸν διάστημα τῆς προσδοκίας.

Ἄν δὲν ὑπῆρχεν ἡ διεθνὴς στρατιωτικὴ ἀποστολή, ἡ ὁποία ἐφρούρει τὸ στρατιωτικὸν καθεστῶς τῆς Μ. Ἀσίας καὶ ἡ ὁποία δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν νὰ προχωρήσῃ οὔτε κατὰ ἓν μέτρον ἐφ' ὅσον δὲν ἐδίδετο πρὸς τοῦτο ἡ ἀδεία ἀπὸ τὴν Διάσκεψιν, χωρὶς ἄλλο ὁ Ἰωάννου, ἔχων εἰς τοῦτο σύμφωνον καὶ τὸν Κονδύλην, θὰ ἤρχιζε τὴν προέλασιν, χωρὶς νὰ περιμένη οὐδενὸς τὴν διαταγήν.

Ἄλλὰ...

Τὴν ἀγωνίαν τῶν δύο ἡρώων ἐπηύξανε καὶ κάτι ἄλλο :

Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν οἱ Κιρκάσιοι τῆς Βιθυνίας, ἔχοντες ἀρχηγὸν τὸν ἥρωα Ἄνζαβούρ, ἤγειραν τὰ ὄπλα τῶν ἐναντίον τῶν Κεμαλικῶν στρατευμάτων, τὰ ὁποία πολλάκις κατενίκησαν. Καὶ κάθε τόσο, ποὺ ἠγγέλλετο μίαν νίκη τοῦ ἥρωος Ἄνζαβούρ ἐναντίον τοῦ Κεμάλ, ἀπελπίσια καὶ λύπη κατελάμβανε τὸν Ἰωάννου.

—Ἄ! μῶρε Κονδύλη, νὰ ποὺ αὐτὸς ὁ Ἄνζαβούρ θὰ τὸν φάη τὸν Κεμάλ καὶ δὲν θὰ προφθάσωμε ἐμεῖς νὰ κάμωμεν τίποτε... Καὶ νὰ μὲς ἔχουν ἐδῶ δεμένους χειροπόδαρα. Τί διάβολο μᾶς στείλανε ἐδῶ ;

Ὅταν ὁμως ἐγνώσθη ἡ δολοφονία τοῦ Ἄνζαβούρ, οἱ δύο γενναῖοι πολεμιστὰὶ ἐθρήνησαν πικρῶς τὸν θάνατον τοῦ Κιρκάσιου ἥρωος.

Τὴν 9ην Ἰουνίου (1920) ἔρχεται ἐπὶ τέλους ἡ τόσο ἐναγωνίως ἀναμενομένη διαταγή τῆς προελάσεως.

Ὁ Κονδύλης, στρατοπεδευμένος ὡς τότε εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Σάρδεων, ἐξώρμησεν ἐκείθεν ἐπὶ κεφαλῆς μικτοῦ ἀποσπάσματος καὶ μετ' ὀλίγας ὥρας συνητήθη μετὸν ἔχθρον εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης τῶν Μαρμάρων, ὅπου ἐδόθη ἡ ὁμώνυμος ἱστορικὴ μάχη.

Τὸ Τουρκικὸν στράτευμα, μετὸ ὁποῖον συνητήθη ὁ Κονδύλης, πιθανὸν νὰ ἦτο ἴσον εἰς ἀριθμὸν μετὸ στράτευμα, τὸ ὁποῖον ὠδήγει ὁ Κονδύλης, εἶχεν ὁμως ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ πλεονέκτημα ὅτι περιεῖχε πληθῆραν ἀξιωματικῶν καὶ δὴ ἀξιωματικῶν μεγάλης μορφώσεως καὶ ἱκανότητος. Μὴ λησμονῶμεν ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μεγάλου πολέμου ἡ Αὐτοκρατορικὴ Τουρκία παρέταξε 4 ἑκατομμύρια στρατοῦ καὶ ὅτι τὰ στελέχη τοῦ διαλυθέντος ἐκείνου στρατοῦ εἶχαν προσχωρήσει ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸ κίνημα τοῦ Κεμάλ. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικοὺς ἐκείνους ὑπηρέτουν ἤδη ὡς ἀπλοὶ δεκανεῖς καὶ στρατιῶται! Ἐπὶ πᾶσι τὸ Τουρκικὸν στράτευμα κατεῖχεν ὄχυρά καὶ τοποθεσίας καὶ εἶχεν ἐπισημάνει τὰς θέσεις.

Διὰ τοῦτο ἡ μάχη, ἡ τῶν Μαρμάρων μάχη ἐλιγμῶν, ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἡ σημαντικωτέρα, ἀπὸ ἀπόψεως πολεμικῆς τακτικῆς, μάχη ποὺ διεξήχθη ἐν Μ. Ἀσίᾳ κατὰ τὴν πρώτην τοῦλάχιστον περίοδον τῆς Μικρασιατικῆς ἐκστρατείας.

Ὁ Κονδύλης καὶ εἰς τὴν μάχην τῶν Μαρμάρων ἀνεδείχθη ὑπέροχος στρατηγός. Ἀκολουθῶν τὴν Ναπολεόντειον τακτικὴν τοῦ ὀρμητικῶς ἐπιτίθεσθαι διὰ πυκνῶν φάλαγγων ἐναντίον τοῦ κυρίου ὄγκου τοῦ ἐχθροῦ, κατώρθωσεν ἐντὸς τριῶν ὥρων νὰ τὸν ἀνατρέψῃ καὶ νὰ τὸν διασκορπίσῃ, πρὶν οὗτος συγκεντρωθῇ. Χάρις δὲ εἰς τὸ μικρὸν τμήμα ἵππικῶν, τὸ ὁποῖον διέθετε, κατώρθωσε νὰ αἰχμαλωτίσῃ μέγα μέρος τοῦ ἐχθρικοῦ στρατεύματος. Μετὰ τὴν μάχην ἐκείνην, ὁ Κονδύλης, χωρὶς νὰ ἀνα-

1936
1936

ἐπὶ τούτου συζήτησις κατέληξεν εἰς τὴν ὁμόφωνον ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου νὰ ζητηθῇ ἀπὸ τὸν Βασιλέα νὰ συστήσῃ εἰς τὸν

παυθῆ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν, τρέπεται πρὸς Βορρᾶν, ἐκκαθαρίζει καθ' ὁδὸν τὴν περιφέρειαν ἀπὸ τὰ διεσκορπισμένα τμήματα τοῦ ἐχθροῦ καὶ ταχὺς ὡς ἀστραπή, φθάνει εἰς Σουσουρλῆ, διανύσας ἐντὸς 3 ἡμερῶν διάστημα ἀνω τῶν 150 χιλιομέτρων. Ἐκείθεν μὲ ἀναπεπταμένην τὴν νικηφόρον σημαίαν τοῦ συντάγματος του φθάνει εἰς τὴν ὠραίαν πόλιν τῆς Προποντίδος, τὴν Πάνορμον, ὅπου τὸν ἀναμένουν τὰ μεταγωγικά μάχης, ὧν ἐπιβιβάζεται διὰ νὰ πλεύσῃ εἰς τὴν ἀπέναντι Θρακικὴν παραλίαν, ὅπου ὑπῆρχεν ἀνάγκη τῆς παρουσίας του.

★

Ἡ διαταγὴ τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὁ Κονδύλης ἐπιβιβάζομενος τῶν μεταγωγικῶν, ἦτο νὰ καταλάβῃ τὴν πόλιν τῆς Ραιδεστοῦ καὶ ἐκείθεν νὰ βαδίσῃ πρὸς κατάληψιν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἀποκόπτων οὕτω τὴν ὑποχώρησιν τοῦ ἐχθροῦ.

Ὅταν τὰ Ἑλληνικά μεταγωγικά ἐφθασαν εἰς τὴν ἀλίμενον Ραιδεστόν ἐχρειάσθη νὰ χρησιμοποιηθοῦν φορτηγίδες διὰ τὴν ἀπόβασιν τῶν στρατιωτῶν, διότι τὰ πλοῖα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πλευρίσουν, λόγῳ τοῦ ὅτι τὰ ὕδατα ἦσαν ἀβαθῆ.

Ὁ Κονδύλης, ἀφοῦ ἐκάνοισε λεπτομερῶς τὰ τῆς ἀποβάσεως καὶ ἔδωκε τὰ σχετικὰ ὁδηγίας, ἐπέβη τῆς πρώτης φορτηγίδος πού ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὰ μεταγωγικά.

Παλαιὰ προσφιλῆς του συνήθεια νὰ προπορεύεται τῶν ἀνδρῶν του.

Πολλὰ διαταγαί του ἐπιχειρήσεων καταλήγουν μὲ τὴν στερεότυπον φράσιν :

«Τῆς φάλαγγος θά προηγῆται ὁ τάδε λόχος μὲ ἐπὶ κεφαλῆς... τὸν ὑποφαινόμε-

νόν».

Πῶπ, περιέχουσα σοβαρωτάτας δηλώσεις ἐπὶ τῆς καταστάσεως. Ὁ Θεοτόκης ἤθελε νὰ διαλυθῇ ἡ Βουλὴ καὶ ἢ ἐκ τῶν νέων ἐκλογῶν προερ-

νον». Συνήθεια ἴσως ἀπὸ καθαρῶς πολεμικῆς τακτικῆς κακῆ. Σύμφωναι. Ἀλλὰ πᾶς τις δύναται νὰ φαντασθῇ πόσον ἐπιδρᾶ ψυχολογικῶς ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ τῶν ἀνδρῶν τὸ παράδειγμα τοῦ ἀρχηγοῦ προκινδυνεύοντος.

★

Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὴν προσφιλῆ του συνήθειαν, ὁ Κονδύλης ἐπιβαίνει τῆς πρώτης φορτηγίδος, ἣτις ἐρρυμουλκεῖτο πρὸς τὴν ξηράν, ἀκολουθουμένη καὶ ὑπὸ ἄλλων.

Οἱ Τούρκοι ὑπερασπισταὶ τῆς Ραιδεστοῦ, μὴ ἐννοούντες νὰ παραδώσουν τὴν πόλιν ἀμαχητί, ἔβαλλον ἐκ τῶν ὄχυρῶν θέσεων τῶν ἐναντίον τῶν ἀποβιβαζομένων Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι, ὅπως ἦσαν ὄρθιοι, ἐπάνω στὰ καταστρώματα τῶν φορτηγίδων, παρουσίαζαν θαυμάσιον στόχον. Εἰς ἐπίμετρον, ἐπειδὴ, ὅπως εἶπα ἀνωτέρω, τὰ ὕδατα τῆς Ραιδεστοῦ εἶνε ἀβαθῆ, αἱ φορτηγίδες ἐκάθησαν εἰς μακρὰν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἀπόστασιν.

Ἡ κατάστασις ἦτο κρίσιμος.

Ὁ Κονδύλης ὅμως δὲν εἶνε ἀπὸ ἐκείνους, πού ἠμποροῦν νὰ θορυβηθοῦν ἀπὸ οἰαδήποτε προσκόμματα. Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν, ξιφουλκεῖ καὶ διατάσσει τὸν σαλπικτὴν νὰ σαλπισῇ ἔφοδον, ρίπτεται πρῶτος εἰς τὴν θάλασσαν καὶ βαδίζει πρὸς τὴν ξηράν. Οἱ ἄνδρες του, ζητωκραυγάζοντες ὑπὲρ τοῦ ἀρχηγοῦ των, τὸν ἀκολουθοῦν ἀπτόητοι.

Τὸ θέαμα ἀνδρῶν, ριπτομένων εἰς τὴν θάλασσαν ὄχι διὰ νὰ σωθοῦν, ἀλλὰ διὰ νὰ σπεύσουν μίαν ὥραν ταχύτερον ἐναντίον τῶν θέσεων τοῦ βάλλοντος ἐχθροῦ, ἦτο τόσον καταπληκτικὸν καὶ συγκινητικόν, ὥστε τὰ πληρώματα τῶν Ἀγγλικῶν πολεμι-

ΑΥΡΙΟΝ: Ἐξέγερσις κατὰ τοῦ Θεοτόκη καὶ τοῦ Κωνσταντίνου. —Ὁ Βασιλεὺς ἀναγκάζεται νὰ ὁμιλήσῃ.

κῶν ἐξέσπασαν σὲ οὐρανομήκη Οὔρα! Οὔρα!

★

Τὴν ἀπόφασιν ἐκείνην παρηκολούθει ὁ μακαρίτης Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, ἐπιβαίνων τοῦ «Ἀβέρωφ». Ὁ νεαρὸς Βασιλεὺς ἐξέφρασεν ἀπροκαλύπτως τὸν θαυμασμόν του διὰ τὴν γενναϊότητα τοῦ συνταγματάρχου καὶ τῶν ἀνδρῶν τοῦ συντάγματος. Ἐπίσης παρηκολούθει τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ὁ ἐπιτελάρχης Πάγκαλος, ἐπιβαίνων ἐνὸς τῶν ἀντιτορπιλικῶν τοῦ Στόλου. Ὁ κ. Πάγκαλος, μὴ φανταζόμενος ὅτι ὁ Κονδύλης θ' ἀπεβιβάζετο πρῶτος, ἐπλησίασε τὸ μεταγωγικόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ συντάγματος καὶ διὰ τοῦ τηλεβόα ἐζήτησε τὸν συνταγματάρχην, διὰ νὰ δώσῃ ὁδηγίας. Εἶχεν ἀνησυχῆσαι ἀπὸ τοὺς πυροβολισμούς.

—Ποῖον συνταγματάρχην ζητᾶτε ;

Τὸν ἐρωτοῦν ἀπὸ τὸ μεταγωγικόν.

—Τὸν Κονδύλην ζητῶ!

—Αὐτὸς τώρα εἶνε ἔξω καὶ κυνηγᾷ τοὺς Τούρκους.

Τοῦ ἀπαντοῦν.

—Ἐπρεπε νὰ τὸ εἶχα μαντεύσει.

Ψιθυρίζει ὁ Πάγκαλος. Καὶ στρεφόμενος πρὸς τοὺς συνοδεύοντας αὐτὸν ἀξιωματικούς τοῦ μεγάλου ἐπιτελείου, τοὺς λέγει :

—Ἀφοῦ εἶνε ἐδῶ ὁ Κονδύλης, ἡμεῖς εἴμεθα περιττοί.

Ὡς τόσο, τὸ σύνταγμα ἀπεβιβάσθη ὅλον. Οἱ Τούρκοι μετὰ κρατερὰν ἀντίστασιν ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσουν καὶ τὸ σύνταγμα Κονδύλη κατέλαβε τὴν Ραιδεστόν.

Π. Κ.

ΑΥΡΙΟΝ: Ἡ συνέχεια.